

Даний матеріал наводиться в демонстративних цілях. Через це файл не відображає повний обсяг роботи. Для отримання цілісної інформації по цій чи іншій роботі звертайтеся до менеджерів сайту kursach.in.ua

**УНІВЕРСИТЕТ «КРОК»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра психології**

КУРСОВА РОБОТА
зі спеціальності 053 «Психологія»
на тему:

**«ВПЛИВ ЗМІ НА РОЗВИТОК ТРИВОЖНОСТІ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ»**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ.....	5
1.1. Поняття та класифікація тривожності.....	5
1.2. Форми тривожності.....	9
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ ЗМІ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ.....	14
2.1. Студентська молодь та її специфіка.....	14
2.2. Наслідки впливу ЗМІ на студентів.....	24
Висновки до розділу 2.....	29
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПЛИВУ ЗМІ НА ФОРМУВАННЯ ТРИВОЖНОСТІ У СТУДЕНТІВ.....	30
3.1. Методика і процедура дослідження.....	30
3.2. Аналіз результатів дослідження.....	32
Висновки до розділу 3.....	36
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40
ДОДАТКИ.....	43

ВСТУП

В умовах ускладнення політичних, соціально-економічних обставин життя в світі та в Україні, зокрема, особливої ролі в суспільстві та впливу на формування особистості набувають засоби масової інформації (ЗМІ). За допомогою ЗМІ здійснюється інформування, навчання, переконання і навіювання, зміст яких соціально обумовлений, тиражує політичні погляди, соціальні норми та духовні цінності, що відображають пануючі світоглядні уявлення і суспільний настрій, орієнтуються на потреби різних категорій населення. Неможливо переоцінити вплив сучасних засобів інформації на розвиток підростаючого покоління. Вони перетворилися на необхідний елемент повсякденного життя та значною частиною середовища проживання людини.

Нові технології, насамперед, мікроелектроніка, все активніше застосовуються у всіх типах навчально-виховних закладів, а також у сфері дозвілля дітей і молоді. У зв'язку з прогресом розповсюдження інформаційних технологій, зокрема комп'ютеризацією життя, актуальним є розгляд проблеми виховання молоді в цих умовах. Вищезазначені аспекти зумовили вибір теми дослідження «Вплив ЗМІ на розвиток тривожності студентської молоді».

Науковому аналізу різних аспектів ЗМІ присвячено багато робіт як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Теоретичним проблемам масової комунікації присвячено роботи Б.А. Грушина, Т.М. Дридзе, Н.В. Костенко, Г.Г. Почепцова. Огляд психологічних робіт в галузі мас-медіа ґрунтовно висвітлено в дослідженнях Р. Харріса та Г.С. Мельника [14].

Проблемам впливу ЗМІ на особистість та окремі групи населення сьогодні приділяється досить багато уваги, і це дає підстави виділяти медіапсихологію в окрему галузь психологічної науки. Сучасним напрямом досліджень в галузі медіапсихології є вивчення медіакультури різних вікових груп населення та медіаосвіти як суттєвого компонента шкільного та

вузівського навчання (О.Т. Барішполець, Л.А. Найдьонова, Н.В. Хазратова та ін.).

Мета дослідження полягає у аналізі впливу ЗМІ на розвиток тривожності студентської молоді.

Виходячи з мети, в процесі написання роботи необхідно виконати наступні **завдання**:

- визначити теоретичні основи дослідження тривожності в психології;
- показати підходи до трактування поняття «студентська молодь» та її специфіку;
- виділити наслідки впливу ЗМІ на студентів;
- провести емпіричне дослідження впливу на ЗМІ на розвиток тривожності студентської молоді;
- узагальнити та охарактеризувати результати дослідження.

Об'єктом дослідження являється розвиток тривожності у студентської молоді.

Предметом дослідження виступає вплив ЗМІ на розвиток тривожності у студентської молоді.

Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи становить 42 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ

1.1. Поняття та класифікація тривожності

У психологічній літературі можна зустріти різні визначення поняття тривожності, хоча більшість досліджень сходяться у необхідності розглядати його диференційовано - як ситуативне явище і як особистісну характеристику.

А.М. Прихожан вказує, що тривожність - це переживання емоційного дискомфорту, пов'язане з очікуванням неблагополуччя, з передчуттям небезпеки. Розрізняють тривожність як емоційний стан і як стійку властивість, рису особистості або темпераменту [13, с. 173].

В.В. Суворова визначає тривожність, як психічний стан внутрішнього неспокою, невірноваженості і на відміну від страху може бути безпредметною і залежати від суто суб'єктивних факторів, що набувають значення в контексті індивідуального досвіду. Вона відносить тривожність до негативного комплексу емоцій, в яких домінує фізіологічний аспект.

На думку Карен Хорні тривожність є невід'ємним компонентом психіки. Вона вважала, що тривожність формується в самих ранніх відносинах з батьками. У разі, якщо батьки недостатньо уважні до дитини, виявляють до неї недостатньо любові і турботи, у дитини виникає вороже ставлення до них. Це відношення дитина змушена витіснити, так як вона залежна від них. Пізніше ці пригнічені почуття обурення і ворожості поширюються на відносини з іншими людьми. Також Хорні виділяла у своїй концепції «базальну тривогу» - це інтенсивне і всеохоплююче відчуття відсутності безпеки.

Розгляд тривожності як предмета психологічного дослідження бере початок у психоаналізі Зигмунда Фрейда. Спочатку він припустив що тривога є наслідком неадекватної розрядки енергії лібідо. Пізніше Фрейд переглянув це припущення і дійшов висновку, що тривога є функцією Его і призначення

її полягає в тому, щоб попередити індивіда про те, що насувається загроза, яку треба зустріти або уникнути [15, с. 332].

У своїх роботах Вільгельм Райх розширив психодинамічну теорію Фрейда, включивши в неї, крім лібідо, всі основні біологічні та психологічні процеси. Райх розглядав задоволення, як вільний рух енергії з серцевини організму до периферії та у зовнішній світ. Тривожність ж розумілася їм, як перешкода контакту цієї енергії з зовнішнім світом, повернення її всередину, що викликає "М'язові зажими", спотворює і руйнує природне відчуття, зокрема сексуальне. Райх вніс в опис феноменології тривожності важливий аспект - ригідність і м'язова скутість, відмова від виконання дії шляхом блокади тілесних органів.

Центральна категорія теорії Адлера - комплекс меншовартості - також вбирає в себе тривожність. Тривожність виникає у зв'язку з необхідністю відновити втрачене соціальне почуття (почуття єдності з соціумом), коли соціальне оточення ставить перед індивідом завдання. Навіть у тому випадку, якщо завдання дуже просте воно сприймається ним як перевірка повноцінності, що призводить до надмірного емоційного реагування на неї, зайвій напрузі при її рішенні.

Всі автори розглядають тривожність по-різному, але можна прийти до спільного висновку, що тривожність-це стан побоювання, занепокоєння, випробовуване людиною в умовах очікування неприємностей. Зазвичай тривожність веде до виникнення захисних реакцій [12, с. 31].

Ч. Спілбергер виділяє два види тривожності:

- перший з них - це так звана ситуативна тривожність, тобто породжена деякою конкретною ситуацією, яка об'єктивно викликає занепокоєння. Даний стан може виникати у будь-якої людини напередодні можливих неприємностей і життєвих ускладнень. Цей стан не тільки є цілком нормальним, але і відіграє свою позитивну роль. Воно виступає своєрідним мобілізуючим механізмом, що дозволяє людині серйозно і відповідально підійти до вирішення виникаючих проблем.

Ненормальним є скоріше зниження ситуативної тривожності, коли людина перед лицем серйозних обставин демонструє недбалість і безвідповідальність, що найчастіше свідчить про інфантильність життєвої позиції, недостатньо сформульованої самосвідомості.

- другий вид - так звана особистісна тривожність. Вона може розглядатися як особистісна риса, що виявляється в постійній схильності до переживань тривоги в самих різних життєвих ситуаціях, в тому числі і таких, які об'єктивно до цього не мають. Вона характеризується станом несвідомого страху, невизначеним відчуттям загрози, готовністю сприйняти будь-яку подію як несприятливий і небезпечне.

Дитина, схильна такого стану, постійно знаходиться в настороженому і пригніченому настрої, у неї утруднені контакти з навколишнім світом, який сприймається нею як лякаючий і ворожий. Закріплюючись у процесі становлення характеру до формування заниженої самооцінки і його песимізму.

А.М. Прихожан виділяє види тривожності на основі ситуацій, пов'язаних з:

- процесом навчання - навчальна тривожність;
- уявленнями про себе – самооцінююча тривожність;
- спілкуванням - міжособистісна тривожність.

Зигмунд Фрейд говорив про наявність двох видів тривоги первинної та сигнальної. Кожен з цих видів є відповідь Его на зростання інстинктивного або емоційного напруги.

При цьому сигнальна тривога є сторожовий механізм, що попереджає ЕГО про насувається загрозу його рівноваги. Первинна тривога - попереджає емоцію, супроводжуючу розпад Его. Функція сигнальної тривоги - не допустити первинну тривогу, даючи можливість Его вжити заходів обережності (захисту), тому її можна розглядати як спрямовану усередину форму пильності.

Фрейд виділяв такі типи тривоги:

1. Реалістична - є відповіддю на об'єктивну зовнішню загрозу, при надмірному прояві така тривожність послаблює здатність індивіда ефективно впоратися з джерелом небезпеки. Переходячи у внутрішній план в процесі формування особистості, вона служить основою для двох типів тривожності, які розрізняються за характером усвідомлення.

2. Невротична тривога зумовлена острахом опинитися нездатним контролювати свої внутрішні спонукання, і є видозміненою формою реалістичної тривожності, коли страх перед зовнішнім покаранням не обумовлено об'єктивною ситуацією. Говорячи мовою психоаналізу, це емоційна відповідь на загрозу, що неприйнятні імпульси з боку ІД стануть усвідомленими.

3. Моральна тривога виникає, коли аморальні спонукання блокуються сприйнятими індивідом соціальними і культурними нормами. Факт виникнення таких спонукань викликає самозвинувачення (почуття сорому і провини, аж до ненависті до себе).

До числа інших видів тривоги, описаних в психоаналізі відносяться:

а) кастраційна тривога, що викликається реальними чи уявними загрозами по відношенню до сексуальної функції;

б) сепараційна тривога, що викликається загрозою розлучення з об'єктами, що відчуваються як необхідні для виживання;

в) депресивна тривога, спровокована страхом власної ворожості;

г) параноїдна тривога (переслідування), в основі якої лежить страх перед нападом з боку "поганих об'єктів";

д) об'єктивна тривога, при якій страх викликається реальною зовнішньою загрозою;

е) невроти́чна тривога - термін, що охоплює всі перераховані вище види тривоги, за винятком об'єктивної, тобто а) і б) за контрастом з в) і г), які охоплюються випадком;

ж) психотична тривога, яка іноді ставиться до погроз власної ідентичності.

1.2. Форми тривожності

Висновки до розділу 1

В даному розділі було спрямовано увагу на важливість розкриття тривожності. Тривожність - постійно або ситуативно проявляє властивість людини приходити в стан підвищеного занепокоєння, відчувати страх і тривогу в специфічних соціальних ситуаціях пов'язаних або з екзаменаційними випробуваннями, або с підвищеною емоційної або фізичної напруженістю, породженої причинами різного характеру.

Тривога несе в собі адаптивні функції, попереджаючи про зовнішньої або внутрішньої небезпеки, підказує організму, що треба вжити необхідних заходів для попередження небезпеки або пом'якшення її наслідків.

У психології велика кількість визначень цього поняття. Але все ж багато психологів сходяться на тому, що його необхідно розглядати диференційовано - як ситуативне явище і як особистісну характеристику.

РОЗДІЛ 2

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ ЗМІ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ

2.1. Студентська молодь та її специфіка

Одне з перших визначень поняття «молодь» було дано в 1968 р. В. Т. Лісовським: "Молодь — покоління людей, що проходять стадію соціалізації, засвоюють, а в більш зрілому віці вже засвоїли, освітні, професійні, культурні і інші соціальні функції; залежно від конкретних історичних умов вікові критерії молоді можуть коливатися від 16 до 30 років". Пізніше більш повне визначення було дане І. Коном: "Молодь — соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального положення і обумовлених тим і іншим соціально-психологічних властивостей. Молодість як певна фаза, етап життєвого циклу біологічно універсальна, але її конкретні вікові рамки, пов'язаний з нею соціальний статус і соціально-психологічні особливості мають соціально-історичну природу і залежать від суспільного устрою, культури і властивих даному суспільству закономірностей соціалізації" [12, с. 44].

Сьогодні вчені визначають молодь як соціально-демографічну групу суспільства, що виділяється на основі сукупності характеристик, особливостей соціального положення і обумовлених тими або іншими соціально-психологічними властивостями, які визначаються рівнем соціально-економічного, культурного розвитку, особливостями соціалізації в нашому суспільстві. Проблеми сучасної молоді досліджують психологи, політологи, педагоги, соціальні педагоги, соціологи та представники інших наук.

Термін «студент» має латинське походження і в перекладі українською мовою означає людину, що старанно працює, вчиться, тобто оволодіває знаннями. Завдяки спільному виду діяльності – учінню, спільному характеру праці студенти утворюють певну соціально-професійну групу, провідною

функцією якої є набуття відповідних знань та умінь в галузі обраної професії, навичок самостійної творчої діяльності.

Студентська молодь – це суспільна диференційована соціально-демографічна спільнота, якій притаманні специфічні фізіологічні, психологічні, пізнавальні, культурно-освітні тощо властивості, що характеризують її біосоціальне дозрівання як здійснення самовиразу її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей [3, с. 26].

Розуміння студентської молоді як субсоціетальної спільноти, складної та багатовимірної за характером, дозволяє виділити в її складі ряд внутрішніх гомогенних (тобто досить однорідних) груп, що об'єктивно займають в структурі суспільства відмінне положення, відрізняються широтою і змістом сфер діяльності, специфікою духовного світу і, відповідно, відіграють у процесі розвитку суспільства неоднакову роль [3, с.29].

Л.Я. Рубіна визначає студентство як «особливу суспільну групу, основною характеристикою якої є перехідний стан, що виявляється як на соціально-класовому, так і на особовому рівні. Студентство об'єднує молодь приблизно одного віку і однакового рівня освіти, відмінну від інших соціальних груп формами організації життєдіяльності».

В.Т. Лісовський визначає студентство як «соціальну групу в соціальній структурі суспільства, яка за суспільним становищем належить до інтелігенції, є її резервом, призначена для занять висококваліфікованою працею в різних галузях науки, техніки, культури» тощо. Дослідник аргументує, що навчальна діяльність у ВНЗ є засобом входження молоді в самостійне життя, а також засобом її самореалізації.

У роботах О. В. Ларміна студентська молодь розглядається як «специфічна, соціально-професійна група людей молодого покоління, що об'єднана виконанням спеціальних учбових і соціально-підготовчих функцій, характеризується спільністю побуту, ціннісних орієнтацій і способу життя» [13, с. 106].

О.В. Рудакова виділила такі специфічні характеристики студентської молоді як об'єкта соціологічного дослідження:

- «студентство – найзначніша за чисельністю і роллю в системі суспільного відтворення соціальна група;
- головна функція студентства – поповнення когорти кваліфікованих фахівців та інтелігенції;
- студентська молодь є особливою перехідною соціальною групою, в рамках якої здійснюється особистісне й соціальне становлення;
- відмітна особливість студентства – прагнення до всього нового, через відсутність досвіду – схильність до максималізму, перебільшення власної думки;
- склад студентської групи формується з представників різних класів населення приблизно однакового віку з певним рівнем освіти» [17, с. 94].

Разом з тим, студентська молодь є специфічною спільнотою, тому що її суттєві характеристики і риси, на відміну від представників старших поколінь і вікових груп, перебувають у стані формування і становлення.

Соціальне середовище студентської молоді – це цілісна єдність соціально-психолого-педагогічних умов, у яких: відбувається набуття соціального досвіду, засвоєння певних норм, властивих суспільству цінностей, способу життя; молодь знаходить своє покликання, обирає способи самовираження, самопізнання, самоосмислення, самовдосконалення, самореалізації.

Студентська молодь знаходиться на порозі вступу в самостійне трудове життя. Сутністю молоді та проявом її головної соціальної якості є міра досягнення нею соціальної суб'єктності, ступінь засвоєння суспільних відносин та інноваційної діяльності. Тому особливої актуальності набувають фундаментальні задачі соціального та особистого самовизначення, як визначення себе та свого місця в дорослому світі.

Свідомість сучасного студента надзвичайно суперечлива: з одного боку, має місце висока індивідуальна, колективна та масова активність у

суспільному житті, енергійність, діловитість; а з іншого – страх, конформізм, нездатність протистояти та успішно пристосовуватись до мінливих соціальних умов життя.

Період з 18 до 25 років (пізня юність, або рання зрілість) характеризується найбільшими змінами, що визначаються високими показниками розвитку інтелектуальних функцій. На цей період припадає початок навчання у вищих навчальних закладах, характеризується максималізмом та категоричністю оцінок, які інколи переходять у негативне ставлення до думки дорослих, несприйняття їхніх порад, що може призводити до конфліктів.

Складні та нові завдання, які постають перед студентами вже на першому курсі, потребують чіткої організації навчального процесу, набуття навичок самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, умінь самостійно розподіляти свій час розумова, моральна та громадська зрілість студентів виявляється в умінні організувати своє навчання, побут та відпочинок.

Важлива умова успішного розвитку особистості – усвідомлення самим студентом неповторності своєї людської індивідуальності. У цей період людина визначає майбутній життєвий шлях, набуває професії і починає випробовувати себе в різноманітних галузях життя; самостійно планує діяльність та поведінку, активно обстоює самостійність суджень та дій. У цьому віці складаються світогляд, етичні та естетичні погляди на основі синтезу багатьох знань, життєвого досвіду, самостійних міркувань і дій.

Період навчання у вищих навчальних закладах – це важливий період соціалізації людини. Соціалізація – це процес формування особистості в певних соціальних умовах, процес засвоєння соціального досвіду, у ході якого людина перетворює його у власні цінності, вибірково вводить у свою систему поведінки ті норми та шаблони, які прийняті в певній групі та суспільстві.

У студентському віці діють всі механізми соціалізації: засвоєння соціальної ролі студента, підготовка до оволодіння соціальною роллю

(спеціаліста-професіонала), механізми наслідування та механізми соціального впливу з боку викладачів та студентської групи. Явища конформізму також можуть спостерігатися в студентському середовищі.

Студентський вік характеризується також прагненням самостійно й активно обирати певний життєвий стиль та ідеал, що відповідає умовам соціалізації, згідно з якими індивід повинен відігравати активну роль. Отже, навчання у вищих навчальних закладах є потужним фактором соціалізації особистості студента і цей процес відбувається впродовж самої життєдіяльності студентів і викладачів.

Юнацький вік (18-25 років) можна характеризувати як усталено концептуальну соціалізацію, коли формуються усталені властивості особистості. При цьому засвоюються як норми відносин між людьми, так і професійно-трудова вміння і навички. У подальшому людина вже не лише засвоює соціальний досвід, а й відтворює його шляхом активного впливу на середовище через свою діяльність.

Отже, студентські роки для молодшої людини слід розглядати не тільки як підготовку до майбутньої професійної діяльності, але й як першу сходинку до зрілості. К. Д. Ушинський вважав період життя людини від 16 до 22-23 років найбільш вирішальним: «Тут саме завершується період утворення окремих низок (плетениць) уявлень, і якщо не усі вони, то значна частина їх групуються в одну мережу, досить широку, щоб надати вирішальну перевагу тому чи іншому уявленню у напряму думок людини та її характері» [15, с. 77].

Студента як людину певного віку і як особистість можна розглядати у трьох іпостасях:

- соціальної, яка обумовлена належністю студента до певної соціальної (академічної) групи і виявляється через виконання ним функцій майбутнього фахівця;

- психологічній, що являє собою єдність психічних процесів, станів і таких властивостей особистості, як характер, темперамент, спрямованість,

здібності, від яких, власне, й залежить протікання психічних процесів та виникнення психічних станів;

- біологічній, що включає в себе тип нервової діяльності, будову аналізаторів, безумовні рефлексі, соматичний тип, психомоторику, фізичний стан тощо [15, с. 78].

Ю.О. Самарин виділив ряд характерних рис та протиріч соціально-психологічного характеру, що мають місце у розвитку студентської молоді. У цей період молода людина здійснює вибір професії, оволодіває нею і починає випробувати себе в інших сферах життя, самостійно планує свою діяльність і поведінку, активно відстоює самостійність суджень і дій. У цьому віці формуються світогляд, етичні та естетичні погляди на основі синтезу наявних знань, життєвого досвіду, самостійних міркувань і дій. Багато які зі сфери теоретичних уявлень переходять у сферу практичних здійснень (кохання, шлюб, створення власної сім'ї). Однак, у зв'язку з матеріальною залежністю від батьків та необхідністю підкорятися існуючому в навчальному закладі розпорядку, виникає економічне протиріччя між різноманітністю бажань і можливістю їх здійснення, яке студент іноді намагається розв'язати додатковим заробітком на шкоду своїй основній учбовій діяльності [19, с. 201].

Поєднання роботи з навчанням на денній формі створює ще одне протиріччя - надзвичайний дефіцит часу, який позначається або на якості учіння, або на сімейних взаємовідносинах, а у кінцевому результаті призводить до зниження інтенсивності інтелектуального та емоційного життя. Коли у студента виникає вибірковий інтерес до тієї чи іншої галузі знань і виникає бажання заглибитися саме у цю галузь, ресурси часу виявляються недостатніми.

Наступне протиріччя полягає в тому, що хронічно не вистачає часу на переробку постійно зростаючого потоку інформації. Знаннями ж стає тільки та інформація, що перероблена і засвоєна людиною. Отже широта інформації часто вступає у протиріччя з глибиною її осмислення.

Для другого періоду юності типовим є максималізм і категоричність оцінок, які не завжди свідчать про принциповість. Категоричність може виявлятися через негативне ставлення до думок дорослих, неприйняття їхніх думок, особливо у взаємовідносинах з людьми похилого віку. За відсутності позитивного виховного впливу у молодих людей, які не мають ділових контактів з дорослими людьми, не виникає властивого зрілості почуття активності. В результаті вони можуть спрямовувати власну активність по антисоціальних напрямках, вступати в конфлікти з оточуючими. Американський психолог Р. Мей вважає, що переситившись вченою мудрістю своїх знань, студенти часто відчують потребу якимось чином «вибрикнути». «Навряд чи вдається утримати їх, - пише він, - але можливо підказати, куди направити свою бунтарську силу. Імовірно, на якомусь етапі кожна молода людина відчуває бажання повстати, «підняти дим коромислом», заявити про себе як незалежну особистість, навіть якщо це дорого обійдеться їй та оточуючим. Це говорить лише про життєву силу, що рветься назовні, енергію і потенційні можливості, про творче багатство інстинктивних потягів. Спроби дорослих утримати цей потік принесуть більше шкоди, ніж користі. Більш вірне рішення - спробувати спрямувати цей потік у творче русло». Враховуючи це, викладачі мають бути мудрими і толерантними, вірити в студентів, спираючись у виховній роботі на їх позитивні якості.

На перший план, крім зазначених характеристик молоді, висуваються форми її життєдіяльності, спосіб життя, зміст спільнісної та групової свідомості, а також діяльність соціальних інститутів, що покликані не лише здійснювати функцію контролю і управління процесами в молодіжному середовищі, але, перш за все, визначати запити, потреби, інтереси молоді та сприяти створенню належних умов для її ефективного соціального старту [20, с. 107].

Соціологічні дослідження ціннісних орієнтацій студентської молоді останнього десятиліття переконують, що у свідомості сучасної молоді (в тому числі і студентської) формується тип особистості, характерний для західного

суспільства – особистості, яка в першу чергу цінує себе і вважає, що її діяльність, успіх у житті і т. п. залежать в першу чергу саме від неї [11, с. 70].

Події останніх десятиліть вплинули на систему ціннісних орієнтацій пострадянського суспільства і відповідно на життєві орієнтири студентської молоді, в середовищі якої набувають все більш актуального значення матеріальні цінності (матеріальний добробут, успіх у житті, прагматизм, високий заробіток, престижна робота, закордонні поїздки тощо). Символом нашого часу є "виразна увага до матеріальної сторони життя", "орієнтація на успіх у житті стає однією з ведучих стратегій студентів і взагалі молоді в сучасних ринкових умовах" - такий висновок роблять українські та російські соціологи, вивчаючи зміст ціннісних орієнтацій студентської молоді.

Зазначимо, що формування системи цінностей відбувається на основі відбору певних типів поведінки і досвіду людей (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Відповіді респондентів на питання «Які особистісні якості Вам подобаються найбільше?»

	Варіант відповіді	Відсоток, %
1	Доброта, гуманне ставлення до людей	27,9
2	Любов до Батьківщини	26,3
3	Повага до батьків	37,8
4	Родина	36,5
5	Дружба	34,6
6	Чесність	29,3
7	Прагнення до справедливості	26,5
8	Повага до дорослих	25,2
9	Прагнення до знань	24,3
10	Висока духовність	20,6
11	Висока моральність	20,2
12	Розвинуте почуття обв'язку	18,9
13	Безкорисливість	18,5
14	Совісність	16,4
15	Патріотизм	14,8
16	Соціальна активність	13,3
17	Віра в ідеали	10,8
18	Громадянська мужність	4,3

Висновки до розділу 2

Даний розділ курсової роботи на початку був присвячений розкриттю поглядів вчених та дослідників сутності явища студентської молоді. Було розглянуте визначення поняття «студент», розглянуті вікові поділи молоді та специфіка поведінки даних осіб.

Також в другій половині розділу були визначені наслідки впливу засобів масової інформації на формування особистісних якостей у студентів. Показані ті елементи ЗМІ, котрі несуть в собі як позитивні, так і негативні ознаки впливу на формування особистості.

РОЗДІЛ 3

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПЛИВУ ЗМІ НА ФОРМУВАННЯ ТРИВОЖНОСТІ У СТУДЕНТІВ

3.1. Методика і процедура дослідження

Існують різні тести на визначення тривожності. Навіщо ж їх використовувати? По-перше, вони можуть допомогти нам визначити рівень тривожності в групі з якою ми працюємо - це дуже корисно, наприклад, при підготовці занять тривожності, оскільки дозволяє формувати тему і наповнення заняття в залежності від того наскільки толерантні його учасники. По-друге, тести в легкій формі дають уявлення про його особистому рівні тривожності тестованого, і звернути його увагу на низький рівень тривожності.

Об'єктом нашого дослідження є вплив засобів масової інформації на молоде покоління, а саме на формування рівня тривожності у студентської молоді.

Предметом дослідження є:

- частота отримання інформації за допомогою ЗМІ;
- причини недовіри до інформації, представленої в ЗМІ;
- бажання або небажання погоджуватися з точкою зору ЗМІ;
- ступінь задоволення якістю інформації, представленої в ЗМІ;
- перевагу тих чи інших засобів масової інформації;
- оцінка тенденцій розвитку ЗМІ;
- оцінка якості різних видів ЗМІ.

Мета дослідження: виявити ступінь впливу засобів масової інформації на сучасне покоління молодих людей.

Завдання дослідження:

- виявити частоту звернення до тих чи інших засобів масової інформації молодими людьми;

- визначити ступінь довіри до сучасних ЗМІ серед молоді;
- виявити задоволеність або незадоволеність одержуваної інформацією;
- проаналізувати переваги вибору того чи іншого виду ЗМІ;
- оцінити ступінь популярності ЗМІ серед молодих людей;
- зробити висновки про міру впливу засобів масової інформації на молодь.

Засоби масової інформації - це організаційно-технічний комплекс, що забезпечує швидку передачу і масове тиражування словесної, образної та музичної інформації.

Молодь - соціально-демографічна група суспільства, що виділяється на основі сукупності характеристик, особливостей соціального стану та обумовлених тими чи іншими соціально-психологічними властивостями, які визначаються рівнем соціально-економічного, культурного розвитку, особливостями соціалізації в українському суспільстві.

Позитивні та негативні фактори, що впливають на ефективність впливу ЗМІ на молоде покоління:

позитивні:

- можливість і бажання зайнятися самоосвітою і підняти свій культурний рівень;
- наявність вільного часу;
- доступність і загальність охоплення засобів масової інформації;
- відбуваються в світі події особливої важливості;
- пропаганда ЗМІ.

негативні:

- зниження культурного рівня молоді;
- незацікавленість у самоосвіті;
- прагнення до активного проведення часу;
- відсутність доступу до каналів ЗМІ.

Гіпотези дослідження:

- молоде покоління сучасності не проявляє інтересу до засобів масової інформації;
- переважна частина молоді віддає перевагу інтернет телебаченню, радіо і пресі;
- зростає рівень тривожності після переглядів ЗМІ;
- інформація представлена в ЗМІ, не викликає у молодих людей довіри.

База дослідження (Вибірка) - імовірна, створювалася методом випадкового відбору населення у віці 18 років до 25 років, переважно студентів м. Луцька. У дослідженні брало участь 30 чоловік.

Методом збору інформації є анкетне опитування.

Характеристика інструментарію:

- анкетний лист (30 примірників);
- пояснення по анкетному листу;
- програма обробки даних (Microsoft Excel, Microsoft Word).

Анкета складається з 19 питань, з них 15 закритих питань (2 запитання типу "так - ні", 2 альтернативних питання, 1 питання-шкалу), 1 відкрите питання, 3 напівзакритих питань. Можна також виділити 1 питання-пастку, 1 питання-фільтр, 1 питання-глушник.

Анкета розбита на 4 смислових блоків:

- 1) перевагу того чи іншого виду ЗМІ;
- 2) довіра до інформації, представленої в ЗМІ;
- 3) виявлення цілей використання ЗМІ;
- 4) паспортчика.

3.2. Аналіз результатів дослідження

У сучасному українському суспільстві стан масової свідомості визначається не тільки погіршенням об'єктивних умов життя, але і залежить

від чинників на нього деструктивного інформаційно-психологічного впливу, під впливом якого у людей втрачається об'єктивний погляд на події та факти, знижується здатність відрізнити істину від брехні, розвиваються психічні аномалії, що негативним чином впливає на власне життя людей і на їх соціальну роль у суспільстві.

Найбільше прояв ці процеси знаходять у молоді. Формування цієї групи йшло в умовах, коли окреслилася різка поляризація різних верств суспільства не тільки за рівнем життя, а й за поглядами на життя, по типу політичних та ідеологічних орієнтації, відношенню до цілей і змісту власного життя. Багато дослідників проблем молоді відкрито визнають, що відбулися значні деформації свідомості молоді.

Вони виявилися в "крах ідеалів", негативному ставленні до історії та традицій українського суспільства, зростанні соціального нігілізму, прагненні до "незалежності" від суспільства, зрозумілої як всездозволеність. Тому сьогодні нагальною необхідністю є вивчення свідомості молоді як великої соціальної групи.

Було проведено дослідження групи молодих людей у віці від 18 до 25 років (з них 19 осіб жіночої статі і 11 - чоловічої) з метою виявити їх ставлення до засобів масової інформації та ступінь впливу ЗМІ на їх свідомість та формування рівня тривожності.

Перед основним опитуванням, для того, щоб проаналізувати вплив засобів масової інформації на студентів, необхідно дізнатись, яке місце посідає перегляд телепрограм у структурі їх загального вільного часу. З цією метою до основної анкети, яку ми запропонували опитуваним, було поставлено запитання: "Чим ти зазвичай займаєшся у вільний час?".

Проаналізувавши отримані відповіді, ми дійшли таких висновків: більшість молоді (36% від загальної кількості опитаних) зазвичай витрачають вільний час на перегляд телевізора; на другому місці серед уподобань студентської молоді – спілкування з друзями (25 % від загальної кількості опитаних); на третьому місці – "спілкування" з комп'ютером (20%); 7%

студентів займаються у вільний час спортом, 6% - читають книги; 4% мають інші захоплення: грають на гітарі, пишуть оповідання та ін.; гуртки, організації відвідує лише 2% опитаних.

Отримані результати ми узагальнили у порівняльній таблиці (табл.3.1).

Таблиця 3.1

Форми проведення вільного часу студентів (у %)

Форми вільного часу	м. Луцьк
1. Перегляд телевізора	36
2. Спілкування з друзями	25
3. За комп'ютером	20
4. Заняття спортом	7
5. Читання книжок	6
6. Відвідування гуртків, організацій	2
7. Інші захоплення	4

Результати дослідження поданої нами анкети наступні.

Велика частина сучасних молодих людей віддають перевагу інтернет іншим засобам масової інформації (38%), на другому місці йде телебачення (32%), решта ЗМІ слідує з великим відривом. 14 осіб з 30 опитаних приділяють перегляду засобів масової інформації кілька днів на тиждень, 8 - щодня, 3 - кілька разів на місяць.

Це не надто великий показник, але все-таки можна сказати, що більша частина молодих людей цікавляться інформацією, представленою в ЗМІ. Проте варто зауважити, що 68% опитаних не довіряють інформації, отриманій в ЗМІ. Серед причин такої недовіри найбільше відповідей про те, що ЗМІ надають неправдиву інформацію (8 осіб), ЗМІ необ'єктивні (5 осіб), і тільки 3 людини взагалі не довіряють ні чийй думці, крім своєї. Незважаючи на це, 8 респондентів у половині випадків погоджуються з думкою, висловленою в ЗМІ.

На питання про те, хто повинен контролювати інформацію, представлену в ЗМІ 40% опитаних заявили, що це має робити народ і 32% -

уряд. Це показує, що незважаючи ні на що молоді люди вважають уряд країни достатньо компетентним і зацікавленим в молодіжній культурі й політиці.

Не стало відкриттям, що більшість респондентів (13 осіб) користуються інформацією, отриманою з ЗМІ, для розваги, трохи менше (9) - для навчання і 6 - для роботи. Лише 2 людини назвали метою користування просвітництво, самоосвіту не вибрав ніхто. Це ще раз підтверджує переважання розважальної функції ЗМІ над іншими, принаймні з точки зору молоді.

Цікаві відповіді про те, якій сфері людської діяльності повинна приділятися більше уваги в сучасних ЗМІ. Найбільше відповідей довелося на соціальну, культурну і виховну сфери (12, 6 і 4 респондентів відповідно). Це показує, що молоді люди, незважаючи на низький інтерес до даних сфер діяльності, розуміють, що саме цього не дістає сучасним ЗМІ, щоб зацікавити і залучити молодь. 76% опитаних вважають, що в майбутньому інтернет стане найбільш популярним і затребуваним ЗМІ.

Щодо рівня тривожності респондентів, то на запитання про сприймання новин, більшість відповіла (54% опитуваних), що їх тривожить те, що відбувається у світі. Тобто, ЗМІ таким чином значно впливають на рівень тривожності молоді.

У висновку варто сказати, що більша частина респондентів (70%) задоволена інформацією, що надходить із ЗМІ. Були дані деякі характеристики преси, ТБ, радіо та інтернету з проханням оцінити їх за п'ятибальною шкалою. У категорії "новизна представленої інформації" безумовним лідером є ТБ (30 відповідей), найменше голосів було віддано пресі. По повноті охоплення подій лідирують преса і ТБ (24 і 22 особи відповідно), найменше - радіо (9). Найоб'єктивнішою зі ЗМІ респонденти порахували пресу, самим найменш об'єктивним - інтернет. Точно такі ж відповіді розподілилися і по категорії "доступність". Інтернет визнали найбільш глобальним зі ЗМІ. Він же випереджає всіх по динамічності свого розвитку.

Таким чином, в ході даної роботи були поставлені завдання та проаналізовано результати дослідження. Вони показали, що всі три гіпотези

повністю підтвердилися. ЗМІ не привертають уваги сучасного покоління молодих людей, за винятком хіба що тільки розважальної сторони. Молодь не відчуває до інформації, отриманої з ЗМІ особливої довіри; навіть такі процеси як "масовізація" і "стереотипізація" проносяться її через призму своїх оцінок і суджень молодих людей. Тривожність студентів залежить в більшості випадків від того, що вони сприймають через новинні сервіси. І нарешті, молоде покоління є активними користувачами інтернету і майбутнє ЗМІ бачить саме за ним.

Висновки до розділу 3

В даному розділі курсової роботи було проведене емпіричне дослідження впливу засобів масової інформації на розвиток тривожності у сучасної студентської молоді. Дослідження проводилось у формі опитування, у ньому брала участь молодь міста Луцька. Були опитані хлопці та дівчата різних університетів та вікових показників.

В результаті опитування, було визначено, що сучасні студенти цікавляться новинами здебільшого в Інтернеті. Досить велика частина опитуваних не довіряє сучасним засобам масової інформації, та не вірить у розвиток телевізійної та радіо подачі інформації. Натомість, сучасна молодь налаштована на черпання інформації з мережі Інтернет.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріанов М.С. Соціально-психологічні причини фактів трансляції насильства та соціальної агресії в газетній кримінальній хроніці. // "Насильство. Особистість. Суспільство." Тези науково-практичної конференції. М., ВНДІ МВС Росії, 2010. – 139 с.
2. Антонян Ю.М., Горшков І.В., Зулкарнеев Р.М., Сапрун А.Г. Насильство в сім'ї, М., 2015. - 142 с.
3. Ануфрієва Олена. Тенденції взаємодії засобів масової інформації з молодіжною аудиторією // Соціальна психологія. – 2015. – №6– С.113-119.
4. Бал Г. О. Про співвідношення принципів толерантності / Г. О. Бал / Педагогіка толерантності. – 2007. – № 1–2. – С. 110–111.
5. Баришполець О. Т. Диференціація аудиторії телебачення за критеріями медіакультури / О. Т. Баришполець // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия Филология. Соціальна комунікація – Том 21 (60). – 2008. – С. 255-261
6. Декларація принципів толерантності // Вік толерантності: науково-публіцистичний вісник. – М.: Вид-во МДУ, 2011 р.
7. Жулькевська О.В. Репрезентативність даних у дослідженнях соціальних мереж/О.В.Жулькевська//Вісник Київського університету імені Т.Шевченка. Серія: Соціологія.Психологія.Педагогіка. – 2010. – Вип. 8. –С. 14-17.
8. Зандер Е. Медіа в юнацькому віці / Екегард Зандер // Незалежний культурологічний часопис . – 2017. – № 46.
9. Крисюк Г. Я. Психологічні особливості соціалізації студентської молоді / Г. Я. Крисюк // Проблеми загальної та педагогічної психології. Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ. – К., 2009. – Т. XI. – Ч. 1. – 620 с.

10. Коноплицкий С. Сетевые сообщества как объект социологического анализа/Сергей Коноплицкий//Социолгия: теория, методі маркетинг. – 2014. - №3. – С.167-178.
11. Леміш Д. Жертви екрану. Вплив телебачення на розвиток дітей. М., 2017. С.190.
12. Линг Р. Мобільний зв'язок впливу стільникового телефону на суспільство. – Сан-Франциско. 2003. – С. 240.
13. Плешаков В.А. Виртуальная социализация как современный аспект квазисоциализации личности/В.А.Плешаков //Проблемы педагогического образования. Сборник научных статей. – Вып.21./Под ред..В.А.Сластенина, Е.А. Левановой. – М.:МПУ – МОСПИ, 2005. – С. 48-49.
14. Полуэхтова И. А. Динамика российской телеаудитории / И. А. Полуэхтова // Социологические исследования. – 2010. – № 1. – С. 66-77;
15. Попов А. В. СМИ как агент социализации российской молодежи в информационном обществе: автореф. дис... канд. социол. наук: 22. 00. 04 / Попов Александр Викторович. – Ростов-на-Дону, 2015
16. Разинов Ю.А. Интернет как событие культуры./Ю.А.Разинов//Интернет. Общество. Личность.ИОЛ-2000.Новые информационно-педагогические технологии: Тезисы Второй междунар.конф.Санкт-Петербург. 2010 г. – СПб: Изд-во Института «Открытое общество», 2010. – С.69.
17. Розин В. Сущность техники в исторической и современной перспективе. Почему техника, которая создается для пользы человека, постоянно оказывается опасной разрушительной стихией//Независимая газета. – 2013. – М., 27
18. Рубіна Л. Радянське студентство: соціологічний нарис. – М., 1981. – с. 20.
19. Рудакова О.В. Життєві стратегії сучасного російського студентства: Дис. канд.социол. наук. – М., 2004. – 3. 69-70.
20. Руценко І.П., Кузьмінов В.Н. Первинна профілактика наркоманії в

Україні: огляд досвіду і постановка проблеми // Профілактика наркоманії: організаційні і методичні аспекти. Підсумкові матеріали міжнародного проекту. - Х.: Фінарт, 2012. - С. 74 - 84.

21. Самарин Ю.А. Психология студенческого возраста и становление специалиста. Вестник высшей школы. 2009. - №8. С.127-130.

22. Сорокина Н. Д. Перемены в образовании и динамика жизненных стратегий студента // СОЦИС. - 2013. - № 10. - С. 55-60.

23. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. – М.: Прайм-ЕВРО-ЗНАК, 2001. – 448 с.

24. Шариков А.В., Чудінова В. П. Дитяче телебачення. Погляд соціолога // Діти і культура. Відп. Ред. Б. Ю. Сорочкін. М., 2007. С.120.

25. Янг К.С. Диагноз Интернет-зависимость / К.С.Янг//Мир Интернет. – 2015. – №2. – С.24-29.

26. Laswell H. D. The structure and Function of Communication in Society [Text] / Harold Laswell // Mass Communications: a Book of Readings / Ed. by Wilbur Shramm. – 2 ed. – Urbana : University of Illinois Press, 2010. – P. 118-126.

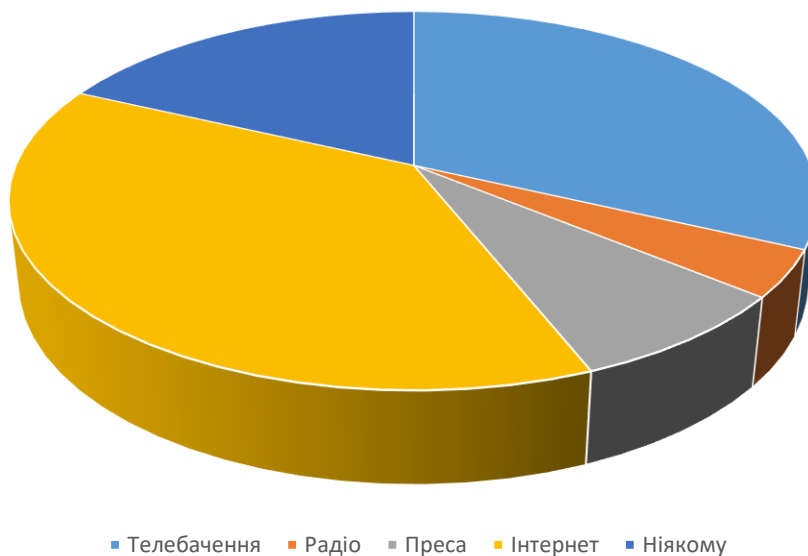
27. McQuail D. McQuail's Mass Communication Theory: An Introduction. - London: Sage, 2015: p. 192-193.

28. Riva G. Communications through virtual technologies : identity, community, and technology in the communication age / G. Riva, F. Davide. – Amsterdam : IOS Press, 2011. — 273 p.

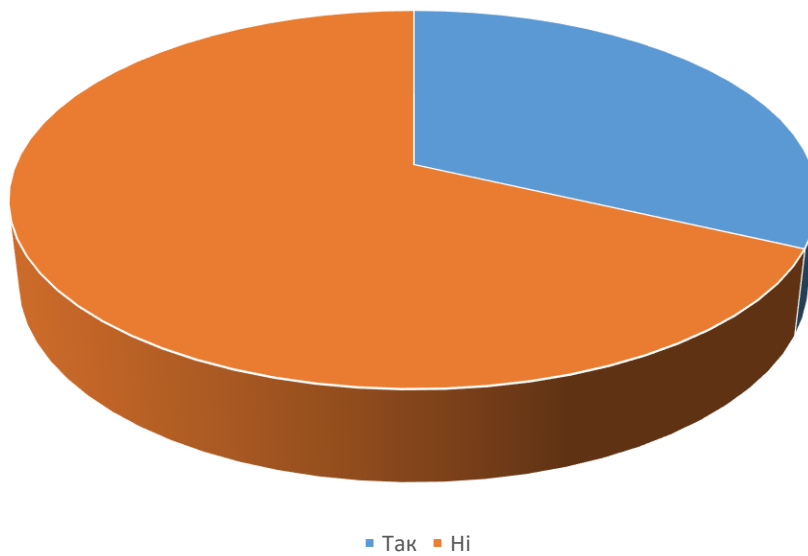
29. Suler J. Computer and Cyberspace Addiction / J. Suler // International Journal of Applied Psychoanalytic Studies. – 2014. – Vol. 1, No 4. – P. 359-362

ДОДАТКИ

Якому серед ЗМІ Ви надаєте перевагу

Чи довіряєте Ви інформації, яка надана в ЗМІ

Шановні відповідачі!

Дана анкета складена з метою написання курсової роботи по темі "ВПЛИВ ЗМІ НА РОЗВИТОК ТРИВОЖНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ".

Дана анкета анонімна і її дані не будуть використовуватися ні в яких інших цілях, крім аналізу дослідження. Для заповнення анкети вам необхідно ручкою обвести в гурток підходящий варіант відповіді (якщо зазначено, кілька).

Заздалегідь дякую, що знайшли час заповнити анкету!

1. Якому із засобів масової інформації Ви віддаєте перевагу?

1.1. телебачення 1.2. радіо 1.3. Преса 1.4. Інтернет 1.5. ніяке

2. Як часто Ви користуєтеся засобами масової інформації?

2.1. щодня 2.2. Декілька разів на тиждень 2.3. Декілька разів на місяць

2.4. Час від часу 2.5. вкрай рідко 2.6. Взагалі цього не роблю

3. Чи довіряєте Ви інформації, представленій в ЗМІ?

3.1. Так 3.2. Ні

Якщо 3.1., То переходьте до ст. 5

4. Якщо "ні", то назвіть причину подібного недовіри?

4.1. Необ'єктивність та подання інформації в спотвореному вигляді

4.2. Інформація представлена в інтересах уряду, а не народу

4.3. Надання неправдивої інформації з метою привернути уваги глядачів

/ слухачів / читачів

4.4. Я взагалі схильний (на) довіряти тільки власній думці

4.5. інше _____

5. Чи часто Ви погоджуєтеся з думкою, висловленою в ЗМІ?

5.1. дуже часто 5.2. Не часто, але погоджуюся

5.3. Іноді погоджуюся, іноді ні 5.4. вкрай рідко

6. Чи вважаєте Ви правильним, що засоби масової інформації іноді "нав'язують" людям свою точку зору?

6.1. Так, іноді це необхідно

6.2. Ні, у кожного має бути своя власна думка

6.3. Все залежить від ситуації

7. Чи повинен, на Вашу думку, хто-небудь контролювати інформацію, представлену ЗМІ?

7.1. Має контролювати уряд

7.2. Має контролювати особливе міністерство

7.3. Повинен контролювати народ

7.4. Не повинен контролювати ніхто

8. Чи задоволені Ви якістю інформації, почерпнутої з ЗМІ?

8.1. Так 8.2. немає 8.3. Не знаю

9. У більшості випадків Ви користуєтеся інформацією, отриманою з ЗМІ, для ...

9.1. роботи 9.2. навчання 9.3. Просвітництва 9.4. самоосвіти

9.5. Розваги 9.6. спілкування 9.6. інше

10. Як, по-вашому, засоби масової інформації впливають на життя людей?

10.1. Допомагають орієнтуватися в морі інформації

10.2. Дозволяють дізнаватися про відбуваються в світі

10.3. Дають можливість всім людям брати участь у житті держави

10.4. Забезпечують взаємодію різних груп суспільства

10.5. Допомагають упорядкувати і проаналізувати відбуваються в світі

події

10.6. Служать тільки для розваги

10.7. Надають можливість рекламування товарів і послуг

10.6. Ваш варіант _____

11. Який сфері діяльності людини, на Ваш погляд, ЗМІ повинні приділяти найбільшу увагу?

11.1. політичної 11.2. економічної 11.3. соціальної 11.4. культурної

11.5. Духовної / релігійної 11.6. Виховної / освітньої 11.8. Сфері міжнародних відносин 11.9. сімейної

12. Як Ви вважаєте, яке з засобів масової інформації буде найбільш популярно в майбутньому?

12.1. телебачення 12.2. радіо 12.3. Преса 12.4. Інтернет

12.5. Жодне з існуючих, тому винайдуть щось нове

13. Чи можете Ви припустити, які тенденції розвитку ЗМІ очікують людство через кілька десятиліть років?

14. Оцініть якість характеристик різних видів ЗМІ.

(оцініть за п'ятибальною шкалою, де 1 - не має ніякого значення, 2 - майже не важливо, 3 - важливо, але не дуже, 4 - дуже важливо, 5 - найважливіше)

Новизна представленої інформації	1	2	3	4	5
Повнота охоплення подій	1	2	3	4	5
Об'єктивність	1	2	3	4	5
Доступність	1	2	3	4	5
Глобальність	1	2	3	4	5
Динамічність розвитку	1	2	3	4	5

15. З декількох суджень виберіть те, яке Вам ближче.

15.1. "Навіть якщо мені це не потрібно, я дивлюся новини з метою дізнатися що відбуваються в світі"

15.2. "Телевізор або радіо включені в квартирі завжди, але я звертаю на них увагу, тільки якщо відбувається щось цікаве"

15.3. "Якщо мені зовсім нічим більше зайнятися, я можу подивитися телевізор або почитати газету"

16. Вкажіть твердження, що найкраще характеризує Ваші переживання під час перегляду новин:

16.1. «Я взагалі не переймаюсь тим, що відбувається»

16.2. «Мені цікаво про що там розповідають, але не більше»

16.3. «Я із занепокоєнням дивлюсь новини»

16.4. «Я дуже переймаюсь тим, що відбувається у світі»

КІЛЬКА ЗАПИТАНЬ ПРО ВАС

17. Ваша стать: 17.1. М 17.2. Ж

18. Рід занять: 18.1. вчуся 18.2. працюю 18.3. Працюю і вчуся 18.4. Чи не вчуся і не працюю

19. Ваш рівень доходу: 19.1. Грошей ніколи не вистачає 19.2. Вистачає тільки на найнеобхідніше 19.3. Грошей вистачає майже завжди 19.4. Ні в чому себе не обмежую